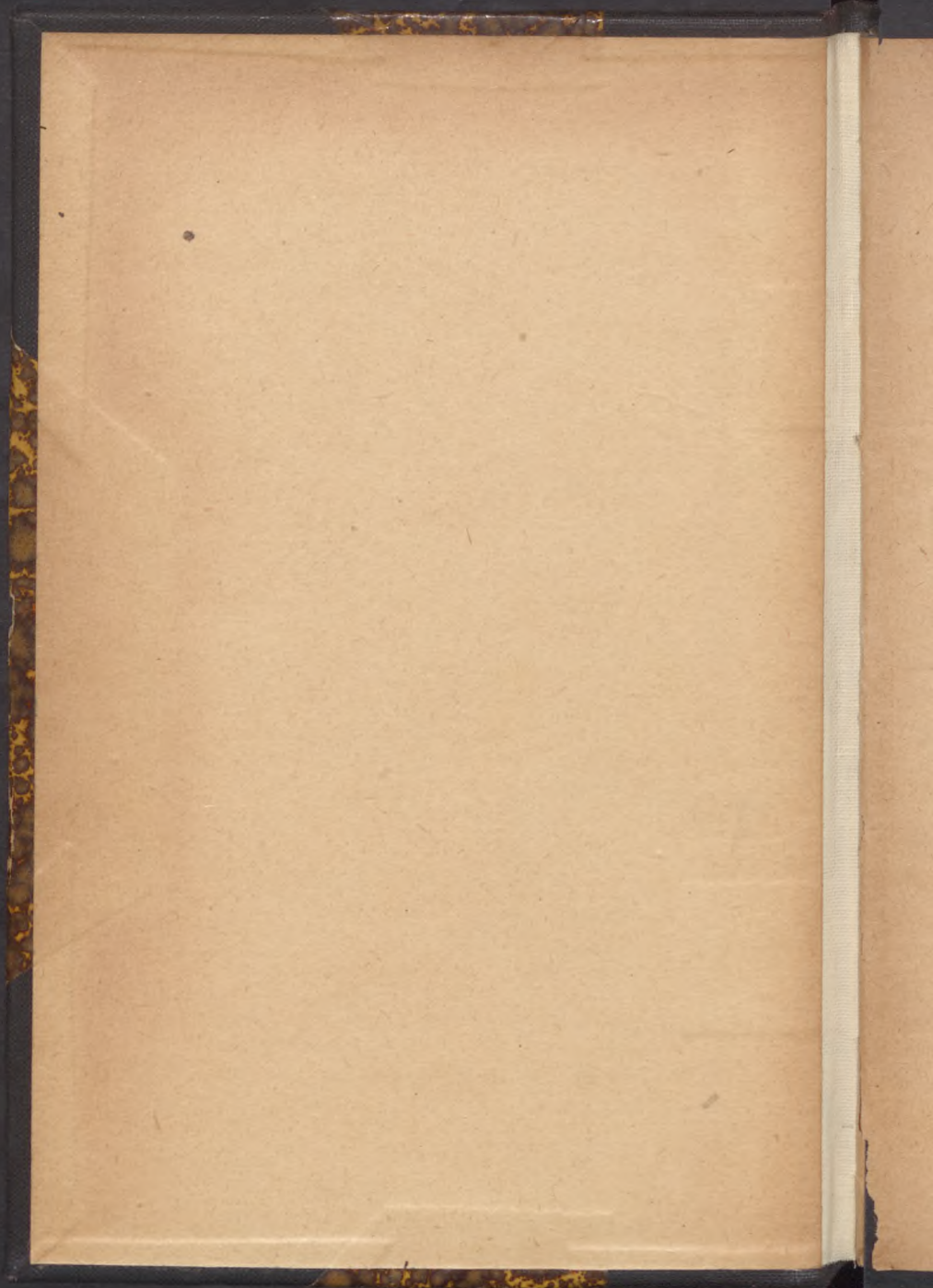
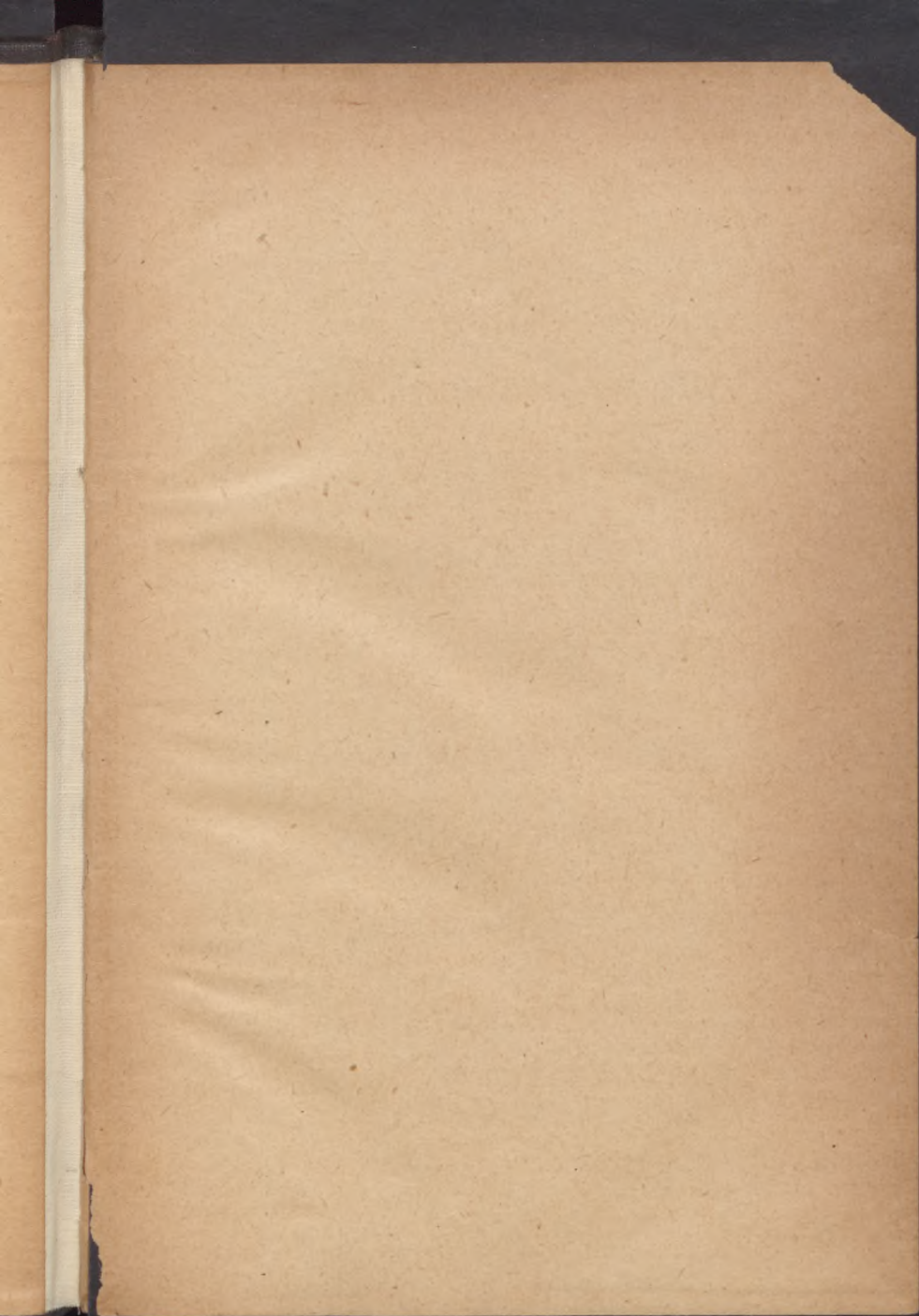
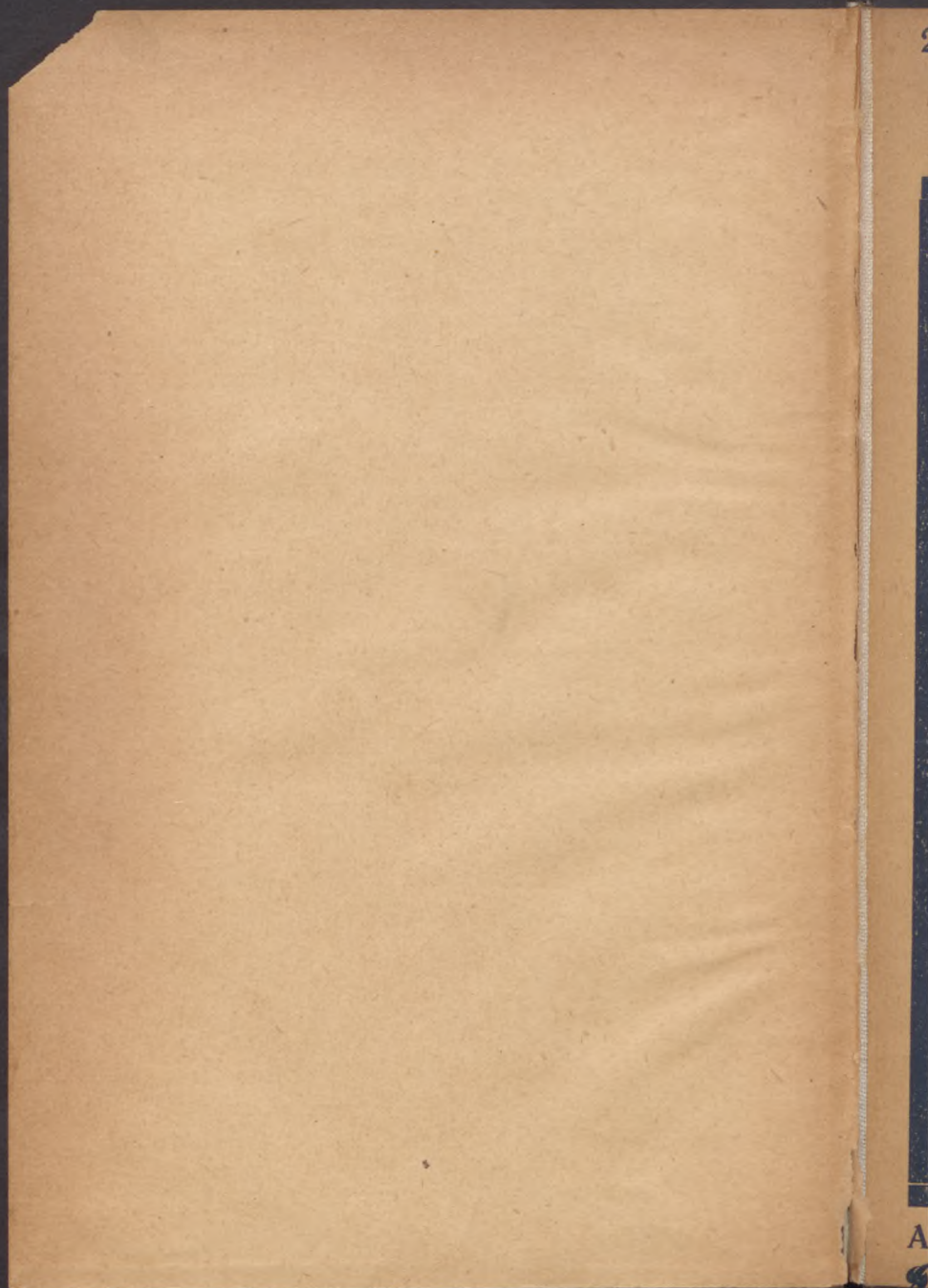

17834

The image shows the front cover of an old book. The spine is made of a dark brown, textured material, possibly leather or cloth. A small, rectangular, yellowish-gold label is affixed to the spine, containing the handwritten number '17834'. The main part of the cover is decorated with a large section of marbled paper, featuring a complex pattern of brown, tan, and gold colors. This marbled section is triangular, with its hypotenuse running diagonally from the top right towards the bottom left. The remaining areas of the cover, including the spine and the corners, are covered in the same dark brown textured material as the spine.

266—267. SZ.

MODERN KÖNYVTÁR

SZERKESZTI GÖMÖRI JENŐ

NÉMETH ANDOR
VERONIKA
TÜKRE

LEGENDA

ÁRA **40** FILLÉR

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZ-
VÉNYTÁRSULAT KIADÁSA. BUDAPESTEN

NYUGAT

SZÉPIRODALMI és KRITIKAI FOLYÓIRAT

Főszerkesztő IGNOTUS

Szerkesztők ADY
ENDRE és FENYŐ MIKSA

Minden száma vaskos kötet!!

Közöl regényt, novellákat, tanulmányokat, verseket, színházi, művészi és könyvkritikákat a legjobb írók tollából. ☛ Megjelenik minden hó 1-én és 16-án ☛

Előfizetési ára egy évre 24 K,
félévre 12 K. Egyes szám 1-20 K.

Kérjen mutatványszámot
a kiadóhivataltól Budapest, V. Mérleg-u. 9

NÉMETH ANDOR
VERONIKA TÜKRE

LEGENDA

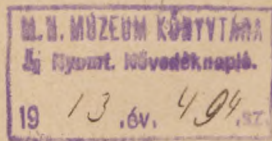

AZ ATHENAEUM R. T. KIADASA

~~Magyar
34878~~

17.034/266-67

A szerző minden jogot fentart magának, a fordítás
jogát is; színházakkal szemben kézirat

A legenda elé

Veronika egy téli este zendült először s vallásos áhitat lendítette tollamat, hogy küzdelmekbe vittem lenge alakját. A szintelen események alján lappang a csoda: önkéntelenül merül fel a dolgok mélyéből, mint az ősz principium, mely összefogja a világot. A középkor ébredt fel bennem, a magyar középkor, a kongó szavak s természetes periodusok, a határokon kergetőző sereg, belső hiűhőség és durva külszavak s nagyszerű mélangea a kis falvak fölé szakadó mondáknak, mit kőszadőmések, bēlpoklos koldúsok hurcolnak szerteszét. A három részre szakadt királyság szívét véltem érezni én, a magyar nyerseség, német legenda s török érzékiség bódító egybezengésében. S ebben a forgó fürgetegben, melyben a hit kábitó itala csodarajongóvá részegít minden alakot, keményen áll meg egy magyar pap. Benne már a reformáció száraz józansága küzd a legendák mitikus erejével: őt magát támadja meg a bon sens, de a csoda elragadó ittassággal viszi túl a történeteken.

A Galilei-Kör magáévé tette a legendát. Szinte hinneném, hogy józan látásukat is a hitvihar szele szédítette meg; de pompás lelkesedésükkel, acélakaratukkal vitték vállalkon az én gyenge embereimet: s ime, a legendaképződés szigorú szabályai szerint elindult a mese.

Hihetetlen belemagyarázások s félreértések után ideírhatom: voltak s a legjobbak talán — kik hittek a legenda igazában; egy finom esztéta s a legszebb színész nő vitték volna tüzön-vizen át; a lelkes, nagyszerű Galilei-Kör! s mennyi láz, mennyi hev e napokban. S voltak, kik e tömjénfüstön át felrémlő viziót, az idő mélyéből hallatszó ó-magyar periódusok mián erkölcstelennek ítélték

az Úrnak ezerkilencszáztizenharmadik esztendejében.

Németh Andor

Részvesznek:

MÁRTON

ESZTER

VERONIKA

A KURÁTOR

A PLÉBÁNOS

TULOKNÉ

ORBÁN

HARANGOZÓ

Nép. Bucsusok. Színhely: Vas-Simonyi, Boldogasszony napja
körül.

Idő: 1532.

Eg
fal
rá
lan
mé
po
ny
há
gy
ny
csa
ke
sz
Es
ke
pl
ke

kü
tis
tis
ige

Egyszerű falusi szoba. Középen asztal, néhány szék. A fal mellett lóca. A sarokban feszület, örök-lámpával, virágokkal szépen megkoszorúzva. A nyitott ablakon át langy és derűs napfény szűrődik be. Öt órára jár délután; még gyönyörűen kék az ég, künn a nagy melegben poros akácok alszanak. Egy az ablakon át beveti árnyékát a földre. A kis falu alig él: szomorú és kihalt: háborús idők járnak. Most a legenda felrázza és összegyűjti a szétzúllott lakosságot. A szoba ajtaja félig nyitva: Veronika lányszobája látható. Kis zúg lehet csak; ideje nagy részét ott tölti a hajadon. Most a kertben mulat. Az asztal előtt a szülők ülnek. Márton szép fehér, öreg ember. Hitben józanabb életpárjánál. Eszter lesóványodott, sápadt, öreg asszony. Fején fekete keszkenő. Vakbuzgóságában reggeltől estig a templomot bujja. Most is rózsafüzért morzsolnak leaszott kezei. Egy pillanatig csend. Aztán egy kis harang megkondul és a kurátor beléptéig zúg.

Márton: Má meg rákezdik.

Eszter (éneklő hangon): Aj-aj-aj-aj-aj nekünk.

Márton: A mi jányunk dűcsösége. Ha mán megtisztelte az Úr.

Eszter: Oh, szép szeretetnek kegyes anyja! A tiszta szívnek bizodalma! Könyörödj érettünk!

Márton: A plébános is begyűn. Má tennap igérte.

Eszter: Oh, jányom, jányom, be gyászos dicsőséget hozta a fejemre.

Márton (lassan, szüneteket tartva mesél): Legyün a husa a bőjtöléstől. Három naptya nem evett ismég. Térgyepütt az ablak előtt. Alig ho rábirtam, menjen ki a napra. Most a fák alatt tisztöli Istent. A templomba be nem menne. Papru tunni nem akar. Megköszöntötték a bucsusok. Tennap este mentek a Ságira. A jányom kutjához mentek. Megnézni a Máriát. (Kis szünet). Tennap a galambokru álmodott.

Eszter: Három patyolat-fehér galamb repkedett a melle körül. Egyik rászállt és piros csőrrel csipegette.

Márton: Dicsőség legyen Atyának, az Ő egy-szültött fiának! s vigasztaló Szentléleknek! Háromságban egy Istennek! (Kurátor belép. A harangszó elhallgat).

A kurátor (derék magyar ember: kissé elhízott. Kezében somfavessző): Nosze kongathatjátok nekem reggelig. Agyon Isten nénémasszony!

Eszter: Ejnye, no nézd... a kurátor ur.

Márton (lassan felemelkedik): Régen vitte erre az utja kúrátor uramat.

Kurátor: Van annak oka, hogy gyűvök.

Eszter (széket töröl): Tessen leülni a szóhoz.

Kurátor (leül): Régen jártam errefelé. Eszter-deje is van annak. (Mártonra néz). Lesz-e köszönet a jöttömbe?

Márton: Ha jó járat hozta erre. Böcsülöm én kegyelmedet.

Kurátor: Tartok rája. Tartottam is mindég. A fiam se idegenkedett. Jányával együtt játszott, mikor még gyerekek voltak.

Márton: No nem igen vótak együtt.

Kurátor: Sz' a maga lánya mindig elhuzódott. Megcsiptem a kontyát sokszor: héj te bogár, mér nem

játszó a többiekkel? E csak elhuzódott. Fal mellett járt. Az árnyékot szerette. A napra ki nem gyűtt. Sötét, bagol-szemei vótak akkor is.

Márton: Templomba járt, mint az anyja.

Eszter: De csak e darabig. Mer aztán elhatta.

Márton: Az uj pap miján. Az nem kellett neki. Az öreg után sirt mindig. Az uj papra aszonta, hogy ifiu még a szentségön. Nem is ment e gyónni soha.

A kurátor: Hitte vóna kend, hogy szent lösz?

Márton: Má biz Isten sose gondútam. Sok dolgok estek, mióta szent lett.

A kurátor: Sz' erről akarok én szóni. Hanem hát (az asszonyra pislant) sokan vagyunk ide be.

Márton (Eszterhez): Szaladj le asszony a pincébe, hoccide vagy egy-két pinnel.

A kurátor: Megnedvesítjük a torkunkat.

Eszter: Hozom mán no. E kis jó ideit. (Kicsoszog. Kis szünet).

A kurátor: No, elhallgatott a harang.

Márton: A jányom tisztöletire kongatják.

A kurátor: No ippeg azér gyűttem. Mer hát sokat beszélnek a faluba.

Márton: Irigylik a dicsőséget.

A kurátor: No no. Aszondják, szent személy lett.

Márton: Három naptya nem evett megint. A fal mellett térbetült napestig.

A kurátor: Csodákat is tesz?

Márton: A Szent Szűz arcát látta a kutba. Jelenései vannak. Csodákat álmodik.

A kurátor: Álmodik más is. A feleségem is álmodik. Még a kutyám is álmodik. Szükül ijedtibe néha. Almába sir. Egyszer láttam, csak úgy dütek a könnyei.

Márton: Az megin más. Kutya nem álmodik a Jézusrul.

A kurátor: Jézusrul álmodik?

Márton: Arrul. Gyün hozzá. Beszélgetnek. A multkor azt ámodta, együtt hozzá a Krisztus. A Mária idvözletit hozta, hogy aszongya: idős jányom, imádkozzá csak, majd főkerüsz szógáni közibénk.

A kurátor: Álom: bolondság. Csodákat tesz-e?

Márton: Látta a Máriát.

A kurátor: Kutba?

Márton: Kutba. (Kis szünet).

A kurátor: Ki látta még?

Márton: Az asszony nép mind kiment vele. Előre megmondta, hogy ott lesz a Szüz. Ott is vót, akkuráte. Mára kinn vannak a bucsusok. Mer mára is ott lesz.

A kurátor: Hásze asszony nép csak rámondja, hogy ott van. Férfi ember nem vót velük?

Márton: A harangozó. Az is látta. Azóta kondijja meg a lányom tiszteletire, mer aszondja, szent személy lett.

A kurátor: Ej no. Nem rendes dolog ez. A harang egisz nap szól. Alig hogy elhagyja. A bucsu-asszonyok megállnak az ablak előtt. Dicsérik Máriát meg a kend lányát, aki hozzá hasonlatos.

Márton: Isten tette olan szentté.

A kurátor: De másba is hasonlatos. Mer beszélük ám. Hogy gömböldök a Vera. Hásze nem mondok rosszat...

Márton (határozottan): Aki nem hiszi menjen a bábához. Az látta a szüzessége tükrit.

A kurátor: Nasze jó. Ámbátor nem igen hiszem azt. Mert csak a szentséges szent Mária...

Márton (feláll): Ha nem hiszi minek gyütt ide?

A kurátor: No csak nem lesz harag belüle — jó szándékkal jöttem én.

Márton: Má nem igen látszik.

A kurátor: Nem vagyok én istentelen. Egy darabig úgy hittem, én vagyok a hibás mer nem veszi be a fejem az illet. Aztán csak megnyugodtam. Hiszen én az Istent, meg amit köll, csak a magam fejével hiszem.

Márton: Még uj hitü lesz kend meglássa. Ki-perdikájja a pap.

A kurátor: Magyar nemes vagyok én! la! Nem félek a paptul. A kend jánya se vót mindig szent.

Márton: Szent vót a mindég, csak nem cselekedte. Templomba, ha nem járt a pap miján tette. Mer külömben imádkozott idehaza, ott ni (a feszületre mutat). Iftyu vót a pap, a jányom meg dacos. Neki bizony ne perdikájjon.

A kurátor: Ha szent, ha nem szent, — a fiam szereti.

Márton: De ha nem akar tudni legényrül.

A kurátor: Megkérte a kezit háromszor is. Igaz-e?

Márton: Mán igaz.

A kurátor: Kend meg hallgatott.

Márton: Nem erőtetem, ha nem akar.

A kurátor: De ha majd muszáj lesz.

Márton: Muszáj?

A kurátor: Muszáj. Ha van böcsülete. Mer két Jézus nem jön a világra, hijába várják a zsidók.

Márton: Mirül beszél kend?

A kurátor: Amirül az előbb.

Márton (felháborodva): Hallja kend, sokat akar tülem az istentelen szívvél.

A kurátor: Én a kend javát akarom.

Márton (lecsillapodik): Nekem semmi közöm kendhez.

A kurátor: Nekem sincs kendhez. De van az Orbánnak.

Márton: A kend fiának énhozzám?

A kurátor: A jányához. Mert nekem mindent elmondott a fiam.

Márton: A jányomra nem mondhatott rosszat.

A kurátor: Nem is. Inkább térden csúszva kéri kegyességit. Mert nagyot vétett ellene.

Márton: No csak ki a szóval.

A kurátor: Rőndjibe. Majd rágyün a beszéd. Hát mióta bőjtöl a jánya?

Márton: Három napig egy folytába térgyepült. Most ment ki a levegőre.

A kurátor: A fiam szegin meg várja otthon, mi hirt viszök. Se él, se hal, amióta szereti.

Márton: En nem ellenezném. De ha a jányomat a szüvő nem huzza.

A kurátor: Hásze itt a baj. Penig a fiam bolondot tett.

Márton: Tett a többet is.

A kurátor: De illet nem. Bár ezt se tette vóna. Szervác este tötte. Mit csinált kend Szervác este?

Márton: Szervác este! Nagy nap! Csoda naptja!

A kurátor: Hogy esett meg?

Márton: Akkor szólitotta az Ur először. Este még évödtem vele mer hogy aszondja jár valaki a ház körül.

A kurátor: A fiam járt erre.

Márton: Mondom is neki kérő jár a palánk körül. Nem a mondja a Vera. A szentséges Jézus

hivogat. Hát mondok bolond lány eveszi az eszt a sok hit, az asszony is mindig dönnög magába, imádkozik, osztán a leves meg kifut az edényből úgy elfeledkezik — de aszondja út hijják. Osztán csak figyel ki, de nem mozdul. Még elbeszélgettünk egyrül-másrul, hogy termés lesz. Bő csillag volt az égen — oszt lefeküdtünk. Éjjel fölibredek, rossz álmom volt igen igen, hát látom, hogy a jányom csak indul kifelé. Vera há mész? mondok. A hold süttött hát láttam az arca fényes, ragyogott a boldogság rajt. Csak meglapulok: nem szabad szónom, nem szabad fölébresztenem, holdkóros lett a jányom, ugy hallottam, meghal a hangtul ijedtibbe, ha szólok. Hát csak várom, várom visszagyün-e. Vártam háromig reggel. Már fáztam, ahogy ott ültem egy széken a holdfénybe. A kutyák ugattak, kün, még gondultam Szerváckor ugatnak a kutyák jót jelent: konty alá kerül a jányom. Osztán csak elszunnyadtam megint. Mire fölnyit a szemem, sötét volt a szoba. Felhő gyűtt a hold elé. A jányom meg már ágyába vót. Hallottam a zokogását. Ar orcáját nem láthattam. Ott ültem az ágya mellett. Csak sirt egyre mindhajnalig. Az Ur Jézus tisztolta meg.

A kurátor (feszülten): Mi volt vele meg se mondta.

Márton: Egy hétre rá. Mer reggel remegett és kirázta a hideg. Sirt és nyögött, hogy hijják a papot. A papot kívánta; gyónni akart. Az asszony elszaladt a papért. Ornátusba gyűtt. Odaállt az ágy fejihő. Jányom gyónj meg az Urnak mondta. A jány fehérebb lett. Az ajka elkékiült. Nézetem. Nem gyónok mondta és a fálnak fordult. És nem gyónt. Három napig verte a láb, három napig ütünk az ágya mellett. Nem gyónt. Negyednap reggel, mikor fölébredt az ágyho hívott. Az arca szebb lett és fájdalmasabb. Aszonta, hogy én vagyok a Szent szüz.

A kurátor (előre hajlik és reszket az izgalomtól): Aszonta?

Márton: Azt. Délután felöltözött fehérbe. És letergyepült a fal mellé. Három napig nem evett akkor. És azóta is alig eszik. És néha azt hiszi ő a Szűz, máskor meg csak, hogy ő az angyal. De a mán biztos, hogy szent személy lett.

A kurátor (megzavarva ennyi hittől): No Szabó úr, nem tudom mit mondjak. Nem akarom bántani a hitit. De nekem meggyónt a fiu.

Márton: Melik?

A kurátor: Az Orbán. Mer ho itt leselkedett a ház körül.

Márton: Itt lebzsel a mindig.

A kurátor: De Szervác este ivott. Osztán a legények birizgálták. Hogy így, úgy! sokan járnak a jány után. Guta Sándor, Berek Jóska, meg a többiek. Aztán ő aszongya, az a jány az övé. Aho más ne nyújon. Azok meg csak ingerkedtek. Má mér a tied? Sz' rád se néz. Nem lát a meg embört. Az Orbán meg főhánta a fejit. Mer ivott. Hogy majd meglássuk. Aztán este lelopakodott a kert köré. Bemászott a palánkon. Sirt, aszondja a fának dűt és sirt. Aztán ott állt az almafa alatt. Árnyékba állt, nem lehetett látni. A hód rá-sütött a ház falára. Aztán egy árnyék kuszott el a falon. A fiam előre hajút, hogy kicsoda. Aztán...

Márton (lihegve): Nem igaz, hazugság, amit mond.

A kurátor (haragosabban): Az Orbán mondja. A kend jánya gyűtt. E szál ingbe. Kis mellei kilátszottak az ing fölül. A karját a feje fölé fonta, úgy járt a holdfénybe. Akkor a fiam előlépett a fa alul.

Márton (előre sejtí a következőket): Nem igaz!...

A kurátor (belevág): Aztán... Hát a fiam ivott az este, mondtam kendnek. Meg nem is papnak való le-gény. Az én fajom.

Márton (az asztalra vág): Most má aszon-dom... (Az asszony belép a borral. Márton elhallgat).

A kurátor (Int): Errül most már ne beszél-jünk. Nincsen itt baj. Rendbehozzuk.

Márton (felnyög): De mikor a jányom szüz jány...

Eszter (rosszat sejt): Mit mond a jányunkról?

A kurátor (erősen): Az Orbán mondja. Ő tudja. Aszondja vérbe borult a szeme. Odalépett. Megkapta a karját. Te büszke jány, aszonta, nem kellek neked? Az-tán a szemibe nézett. A jány visszanézett rá. Nem vót haragos, hanem a szemebogara nem őt nézte. A fiam nem látta meg magát a szemibe. Akkor megháborodott. Fölkapta a jányt. A szénára dobta. Érezte a kókadtt fű illatát. Az is a fejibe szállt, amikor ott hemperegtek.

Márton (feldultan): Megesett vóna a jányom?!

A kurátor (keményen): Ha megesett, megesett. Nem szégyen az kendre. Fiatal vir: egészség. Az én fiam nem néz arra.

Eszter (éneklő hangon): A bábaasszony meg-nézte a szüzessége tükrít.

Márton (feljajgat): Nem igaz ez, asszony! Ez is pletyka, mint a többi. (Feláll). Vera, Veronika!

A kurátor (megkapja): Ne menjen ki kend. Maj a fiam beszél vele. Jobban értik azok egymást.

Eszter (jajgatva): A bucsusok megálltak az ab-lak előtt. Lóbálták a tömjéntartót.

A kurátor: Ahhoz én nem értek. Én csak azt látom, hogy gömbölgődik, mint a hold töltekor. Az arca is kerekebb lett. Az hiányzik a jányoknak. Egység. Nem szégyen.

Márton: Igaza vót az embereknek. Csúfság gyűtt fejemre. Ha kelmed is mondja! Igaz embernek ismerem.

A kurátor: Má nagy bolond kend, engedjen meg. Ha a kurátor kínálja a fiát. Kitű, mitű gömbölgödik?

Eszter (siránkozva): Szűz Mária beszél vele.

A kurátor: Majd ha a gyerek gyűn, akkor mit szól a Mária? Kend miatt itt állhatna világ csúfjára.

Eszter (feljajgat): Az én jányom, az én szerelmetes jányom!

Márton: Penig szent jány, már akármilyen esett.

A kurátor: Szent jány. Ha egyszer megesett, mindenki szent jány. Mert fájdalommal szűli gyermekit. Aszondom én, penig pap se vagyok.

Eszter (magába sirdogál, föl se néz).

A kurátor (megenyhülve): Csodálatos dolgok ezek. De az igazságnak ki kell jönni. A kend jánya derék jány. Nem hagyhatom el annyiba.

Eszter: A Szent Szűznek lesz szolgáló jánya.

A kurátor (felkászolódik): Én nem hagyom el, engem ez nem dehonesztál. Így kerültem én is feleségkhön. A vérünkbe van. Penig a fiam különben gyáva. De kitör. Meg álmodozó. Elüldögél a kocsmába félnapig. Nem is iszik. Báméskodik. Buta kölkök, az Isten tartsa meg. De szeretem, mer egyetlen. Most otthon várja a hirt. Maj leküldöm a lányho. Maj kibeszélik magukat. Osszebarátkoznak. Hiszen karácsony óta nem látta a jányt. Amióta künn járt a törökhön. Tegnap gyűtt meg este. Éjjel má itt vót a kert körül. Ott ült a galagonyabokor alatt és bámult a csillagokra. Megöli a szíve.

Márton (megindulva): Ha én rajtam állna, rég od' adtam vóna.

A kurátor (kezet nyújt): Maj ha gyereke lesz. Akkor is hiszi-e?

Márton: Nem lesz neki. Szűz jány.

A kurátor (nyomatékosan): De ha lesz!

Márton (sóhajt): Nagy úr a muszáj.

A kurátor: Hát Isten megáldja. (El, Márton kis-
kiséri. Kis szünet. Veronika hevesen belép. Mozdula-
taiban van valami különös. Mintha minden mozdulata
hirtelen elhatározás lenne, melyet nyomban megbán. Szép,
fehér lány, talpig gyolcsban. Primitív falusi arc, egy-
két vonással le lehetne rajzolni. Most halovány. Lenge
alakja közelgő anyaságát jelzi. Ez inkább mozdulataiban,
mint megjelenésében észlelhető. A feszület elé veti ma-
gát. Mint egy régi kép. Eszter fölzikog).

Veronika (meghallja. Hirtelen, mintha öntudata
visszaténe. Anyja felé fordítja fejét, de mozdulatlan ma-
rad. Jóindulatu, csengő hangon): Ne sirjon idősanym,
Imádkozom kendér.

Eszter (letörölgeti könnyeit és öregesen kitipeg
a szobából). Megyek má, gyerekem, csak imádkozz bé-
kibe, kiülök a napra... Jézus Máriám segits meg.

(Kis szünet. Az őszi napsugár bágyadtan futja be
a butorokat. Messziről valami éles, borízű hang elnyuj-
tottan »Gyűnnek a török vendég katonák«... Utána va-
lami tagolatlan furcsa dobverés. Veronika mereven tovább
imádkozik. Az ablak alatt nagy néptömeg huzódik el.
Heje-huja békés lárma. Elhal a távolban. Veronika moz-
dulatlansága és a nagy csönd valami primitív áhitat ér-
zését kelti. Kis falusi kápolna-kép előtt érzed ezt. Vero-
nikából valami spirituális érzékiség árad. Orbán hesom-
polyog. Ismert paraszti arc, együgyű és igénytelen. Kis
szőszke bajusza van. Allkapcsa kiugró. Megáll szóla-
nul. Forgatja süvegét. Vera lassan hátrafordítja fejét).

Orbán (halkan): Vera... (A lány merevsége visz-
szariasztja). No, Vera... (Forgatja kezében süvegét).

Csüggedt naivsággal): Hallom, megidvezültél. (Félénken): Már nem haragszo rám....

Veronika (hidegen, de harag nélkül pislant rá. Nem ismeri meg).

Orbán (zavarban, csak hogy mondjon valamit): Meggyűttek a török vendégkatonák. 'Sze most pajtasok vagyunk; ameddig tart a béke. Csak a tűz vadíjja meg őket. Jó az istenük is. Aszongyák nem bántja a Krisztust.

Veronika (hidegen): Krisztust nem bánthatja senki.

Orbán (kitör): Csak én átkozom reggel-este. (Más hangon). Te Vera, ne félj ám... Itt vagyok én. Má nem kő titkúni. (Veronika keresztet vet. Most föláll és egy sarokba meghúzódik).

Orbán (kitörő örömmel): Hát igaz? Az apám csak mondja: gömbölgödik a Vera! Szerelmes jó Isten először megijedtem, mer hogy szentnek mondanak. Aztán vétkem is nagy, de most már tudom mit teszek. És mondtam az apámnak, hogy az enyém vagy. Azzá tettelek erővel, most megveszlek szeretettel.

Veronika (kérdően néz rá kissé gondolkodik): Nem ismerem kendet.

Orbán (zavarban): Vera! hát nem azért mondom; csak gondolj vissza. Csak gondolj vissza, Vera, maj eszedbe jut. (Sunyi hangon.) Hát ki át az almafa alatt a sötétben...

Veronika (gondolkodik): Nem tudom.

Orbán (hadarva): Szervác este... éjfél után... valaki gyött nagyon sötétbe... mer hogy a lölkibe dult a harag... mivel fölingerelték... mint a haragvó vad-bikát... A süveget szemibe huzta és megfogadta magába, hogy most... köll... lesbe áll... bemászik hozzád az ablakon... aztán Jézus nevibe...

Veronika (kiegyenesedik, parancsoló hangon): Ki ne ejtsd Jézus nevét a szádon.

Orbán (kitörve, vadul): Hát mit mondjak no... mikor ott dulakodtunk; a karomba haraptál; én visszanyomtalak; fejed hátracsapódott; beleütötted a kocsi-kerékbe; aztán elengedted magadat; végig dültél a fűvön...

Veronika (kicsattan): Nem igaz!

Orbán: Tagadod-e? Ki kelt föl fáradtan fehéren? Ki kapta össze a tépett rongyokat? Az inged keresztbe hasítva, az orcámon egy karcolás vót; körmöd nyoma ott maradt; még ott álltunk a nagy fák alatt. Ollan vóttá mint a kísértet...

Veronika (gyötrődve): Nem emlékszem.

Orbán: Mer megvett a Sátán! Mondta a pap. Kiperdikált a templomba. Hogy ez a sátán új praktikája. Hogy most ez a módi. Az ujhítűek mián. Azokat is ő viszi bűnre.

Veronika: Én magát a szent Szűzet láttam. Kávás kút fenekén ragyogott az arca.

Orbán: Megigazúta a pap. Hjába mennek érte a búcsusok. Kút fenekire vitted a Máriát. A Sátánnal vitted le a kút fenekire. Merhogy Mária akarná lenni a szivedbe.

Veronika (felsikolt): Krisztusom!

Orbán: Megmondta a példázatot. Elbizakodtál igen igen, Vera. Igaz sóse voltál kegyes. Nem néztél le gényre. Csak Krisztusnak gyujtottá lámpát.

Veronika (megremeg).

Orbán (hallgat, forgatja süvegét): Még most minden jó lehetne. A gyerek nem látszik még nagyon.

Veronika (fájó mosollyal): Gyerek?

Orbán: A te gyereked! Eltagadnád? Legények danúják az ablak alatt.

Veronika: Gyerekem? Nekem?

Orbán: Ott hordod a!

Veronika (elsápad, megtántorodik): Hazudsz, eretnek!

Orbán: Magadba vetted a maggyát! Méhiddel fogantad! Szived vérivel táplálsz! Szűzséged csillagát érte dobtad el!

Veronika: Nem igaz: nem voltam veled! Soha!

Orbán: Nem-e? (Megragadja a lány csuklóját. A lány ártatlanul nézi. Bibliai kép. A legény megzavarodik. Keserűen). Hát nem. Megtévedtem. Én vótam a boldond. Űtem egy bokor tövibe az éjjel. A téjutat néztem kinomba. Hogy halványodnak a csillagok. (Nyöszörgő hangon). Vera! Mi lesz a gyerekekkel?

Veronika: A sági búcsusok most gyűnnek a kúttul. Hozzák vissza Máriát.

Orbán: De a gyereket! Az én gyereket! Akit kívántam! Aki után sóvárogtam! Akinek ollan csillag lesz a szeme, mint a tied! Akinek a szája ollan forró, mint a tied! Aki engem csókul szivibül! Akinek az apja vagyok!

Veronika: Nekünk nincs közünk egymásho.

Orbán (állati dühvel): Vera, ne ingerüjj! Én embert öltem a háborúba.

Veronika (eléje pattan): No öl meg istentelen kezeiddel! A hasamba szúrj!

Orbán (visszatántorodik): Eredj... Eredj... véresek a kezeid; átlátszó rajtuk a bőr. Szintelen a koplálástul. Megezik a szívem rajtad.

Veronika (befelé, lengeli könnyeit): Nem köll az Űrnak az én véröm. Nem köll az Űrnak az én áldozatom.

Orbán: Megvert téged mán az Isten! Én itt nem tehetek semmit. (Zavarodoitan jobbra-balra néz). Az apámat ideküldtem, elmondtam, ami megesett. Nem vert

ki a házbul, téged is befogad. Amikor gyűsz nyílt kapun gyűsz. Mégis engem versz-é innét.

Veronika (felmagasztosodva): Térgy az Urhon, hidd az Istent.

Orbán: Hiszem én. Meg a papot is. Meg a szenteket. Hanem téged a szívem kíván.

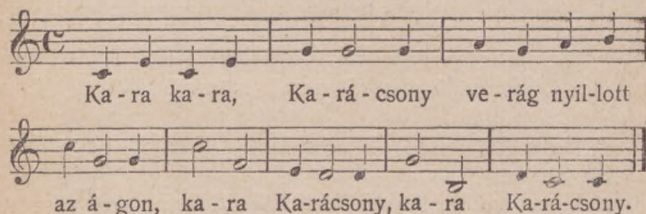
Veronika: Én messze vagyok tőled. Én hoz-
zám nincsen út.

Orbán (süvegét forgatja csüggedten): Mindenki hisz tebenned. Gyűlölöm a falút. (Kis szünet).

Veronika (álmatagon): A méhemből forrás fakad. Isten dicsőségére áldozom.

Orbán: Nem tok én veled beszélni. Az igaz, hogy sose tudtam. Buta vagyok én tehozzád. Csudálatos jány vagy Vera. A lelkemet meg tunnád venni. (Keserű gúnnyal). Csudák esnek. Legyűtt a Jézus. A méhéből forrás fakad. No megvert a sorsod téged, Verona. Keszerve-
sen meghazudtulsz. Nem merek én hozzád nyúni. Alig hiszem, hogy akkor mertem. Isten megáldjon. (Kiballag).

Veronika (egy székbe roskad. Fejét kezébe hajtja. A már-már lenyugvó nap megfesti haját. Szőszke haj, de most a nap megpirítja. Valami egészen primitív álmatag dalt dudol, befelé, csak magának. Mozdulat-
lansága megint régi rézmetszetekre emlékeztet).

(Itt sompolyog be az öreg Tulokné. Öreg asz-

szony ez is, sárga, haja őszes. Az ajtóban megáll és figygel a dalra. Azután előre jön, leroskad a lány lábainál).

Tulokné: Kegyes szent Veronikám imádkozzál értünk!

Veronika (naiv csodálkozással): Né csak Tulok néni. Hát kend hogy gyün erre?

Tulokné: A fiam portájára készültem. De gondútam utközben benézek a szentemhő.

Veronika: Jó tette, hogy begyütt. (Kis szünet). Szomorú vagyok Tulokné. Én nem tudom, hogy miért.

Tulokné: Hát kinek kinek kigyut. Sok a nyomoruság a földön. Rossz időket élünk. Törökök járnak, dögvész pusztít. Állatok dögúnek. Űzők a buzába.

Veronika (nem figyelmez): A búcsusok talán már gyünnek visszafele. És hiába gyünnek. Mindenki eszi a hitet a szivemből. (Befelé sirva.) Nekem alig marad.

Tulokné: A búcsusok érted mentek el. Szent személ vagy lányom. Mindenki mondja. A fiam is mondja. Az igaz a mindig bizott a csudába. De most nem lehet bírni vele. Ha csak rágyün a hit, szalad a toronyba; veri a harangot. A te tiszteletedre.

Veronika: Kegyes harangszó. Álmomba is halom néha.

Tulokné: Szent személ vagy Isten szát meg. Malaszt van tebenned.

Veronika (fáradtan ül): Hagyjuk ezt. Csudát még nem cselekedtem. Talán nincsenek is csudák. A plébános nem hisz bennük.

Tulokné: A plébános haragszik rád. Kiperdikált a templomba.

Veronika (fogai közt): Gyülölöm!

Tulokné: 'Sz tudom én. Sose áhattad. Má mikor gyütt se kívántad.

Veronika: Okos ember. Messzirül gyűtt.

Tulokné: Gonosz ember. Nincs igazi hitte. Ornátusa ütött-kopott. Igazi pap mindig fénylik.

Veronika: Mikor beteg voltam, ornátusba állt ágyamhoz.

Tulokné (az asztalra pislant dühvel): Bőjtöt azt megköveteli, de a bort azt eltíltaná. Kocsmárosnak megmondta, nekem ne agyjon. Az egész falu iszik, csak én ne igyak? Hát mér ne igyam az Ur vérit? Bort ivott a Jézus is az utolsó vacsorán no.

Veronika: E kis ideit nénémasszony? Szivesen adom.

Tulokné: Hiszen nem azért mondom, peig illen melegbe...

Veronika (feláll, hogy adjon neki, lassan az asztal felé tart).

Tulokné (feszülten figyeli, aztán valami fojtott hangon, reszketve az örömtől): Hát igazat mondtak. A természetdön látom... a járásodru veszem nesznek... mintha dunnákon mennél... leng a természetd... (Hirtelen Veronika térde elé borul.) Aldott vagy te az asszonyok közül!

Veronika (ijedten felemeli): Nénémasszony!

Tulokné (Csak úgy dül belőle a szó): A legények csufot tettek, ablak alatt énekeltek, jobb szemük volt, mint nekem, de én tudom a bizsónságot, szüzségednek csillagával gyereked lesz, Verona.

Veronika (megborzad, valami vad gyűlölség jelenik meg egyszerre az arcán): Nem lehet a'!

Tulokné (tuláradva): Pünkösöd este hozott anyád, rám parancsút, nézzelek meg, rád ne mongyák hopsza szent-e! Igazótam en szavammal: méhed bótja szent bejárat, Isten kegye rajtad, jányom!

Veronika (felkiált, hangja most rikácsoló és éles): Nem akarok én gyereket.

Plébános hangja (kivül nyájaskodva): No né, hogy elnyomta az álmom. Az olvasó kicsúszott a keze közül.

Veronika (összerezzen, megtörik és merev arccal): Isten tudja mit akartam.

Tulokné (súgva, gyorsan): Senkinek egy szót se erről. Isten dolga kegyes szándék. Én tudom a bizonyosságot.

Plébános (kivül komolyabban): A szentegyház nevében gyűttem. Jányával köll szónom kendnek. (Veronika arca sápadtabb lesz, a szoba közepén áll, kezét átfonja méhe előtt. Olyan, mint egy fájdalmas szent. Valamit szólni akar, de nem tud. Az ajka vonaglik.)

(A plébános Eszter kíséretében belép. Derék, szép szál ember. Jól megtermett, kissé már őszül. Az ajka körül különös, büszke dac. Homloka nyílt és egyenes. Keményfejű, kételkedő ember, akiben a hit nehezen változik érzéssé. Dogmatikus, merev gondolkozásu muszájból.)

Plébános: Nosze itt a Vera. Csakhogy egyszer látom.

Veronika (hangjára összerezzen): Plébános ur!

Plébános: Karácsony óta templomba nem vót. A papnak kő gyünni hozzá. Ja! ha csudák történnék! Ez az uj módi!

Tulokné: Kend csak nem hisz a csodában.

Plébános (keményen): Nem vagyok kend, én pap vagyok. Hiszek Krisztusba meg a Máriába.

Veronika (halkan): Abba hiszek én is.

Plébános (meghallja): De nem a közhit szerént. Terjeng a hitetlenség, mint a dögvész. Mán az ujhítűk

is templomot építenek. No majd ledönti az Isten; az a haragos. A bibliabéli.

Eszter (leszotyorodik Tulokné mellé).

Plébános (csillápodik): No. Nem azér mondom; mer a kend jánya derék jány. Nem lehet a bünre fogni. Az igaz, hogy templomba nem jár. Alig egyszer-kétszer az anyjával. (Feleletre vár. Csend. A két asszony félénken szorong.)

Plébános (feddő hangon): Karácsony óta templomba nem járt. Ministráns gyerek csenget az officiumkor, de Szabó Veron nem hajt térdet. Perdikáló vásárnapkor hiába keresem a padba.

Tulokné: Beszél ő az Istennel. Nem köll néki pap.

Plébános: Ördög idesanyád beszél... Oh Uram, bocsásd meg a bünömet —. A katalikus anyaszentegyház széke a templom. Az a sziklavár. Azt nem dönthetik meg az ördögök. (Hallgat, senki sem felel. Folytatja.) Mit huzódó a kamrádba? Nem a templom miatt szólok. Ha Isten elfordítja szivedet, én nem hozhatom helyre. Hanem a büszke jányságod! A' mire való? A te meddő-séged bünös bizakodás.

Tulokné (felujjong): No, maj ha szólok, akkor csodát láttok.

Plébános (dühvel): Csoda! Minden nap csoda! Mintha az a szentséges Ursten, az a nagyszakállu, mást se tenne. Majd Simonyiba tesz csodákat? Asszony-nép kofákodik! Ez az igazság!

Eszter: Sági bucsusok danútak az ablak alatt. Lobogtatták a zászlókat Mária képivel.

Plébános: De a templomba nem gyűnnek! Tudom én! Én ellenem van ez! Mer engem utál! Megfojtana kanál vízbe! Mond, hogy nem igaz.

Veronika (gyűlölettel néz rá, valamit mondani akar. Heves zokogásba tör ki).

Plébános (zavarba jön): Beteg ez a jány. El kell vinni a háztul. Az Ur megteremtette az asszonyt Ádámbul: nem paráznaságra! de nem is szentségre! Hanem konty alá, tepsi mellé hupp! Mozsolaszőlő kalácsra, legénynek a jány... majd hogy rosszat nem mondtam.

Eszter: Nem köll neki a legény. Ha egyszer nem kívánja.

Plébános: Mer elvette az eszit a hit. Tudom én, hogy mit beszélek. Nem a templom rontotta meg. Hanem a túlhit. (Dühösen.) Szólj mán vagy egy szót az ebadta.

Veronika (hallgat).

Tulokné: Nem kíván ez semmit, csak a Jézust.

Plébános: Rosszabb ez, mint a Behemót lángja.

Eszter: Megváduná mindenki ezt! A kurátor is itt járt. Megváduta a fiával.

Plébános (Veronikához): Igaz-e, Vera?

Veronika (fájdalmasan mosolyog).

Tulokné: A szemibe is köpök, ha nekem mondja. Én tudom a bizonytságot.

Plébános (megnyugodva): No én se hiszem. Mer az szereti. Nekem is mondta. Elvenné feleségül. Nincs szükség itt titkulásra. Bár már összeadhatnám őket.

Tulokné: 'Sze sokan elvennék ezt feleségnek! Van ennek termetje! Férfihöz való. Gyűttek hozzám öleget, hogy főzzek valami kis italt. Szerelemre gyujtót. Megkivánta ezt a jányt a fél falu! Bátok Jancsi...

Eszter (bólogat): Guta Sándor...

Tulokné: Berek Jóska.

Eszter: Ambrus Ferkó, Böcsök Dani.

Plébános: Szeretkezik ez a lelkibe! Álmába szeretkezik! tudom én azt.

Eszter: Minap tizenkét apostolul álmodott.

Plébános (kicsattan): Parázna teremtés! Igaz lélek nem álmodik. Hanem a feje fölött a kardos arkangyalok állnak őrt.

Eszter: Ruluk is álmodott! Kivont karddal álltak, aszongya látta a villogó kardokat. Megnyílt nekije az ég. Az Urísten ott ült csillagtrónusán. Ő meg lent térgyepült a földön. És a négy arkangyal gyűtt le kivont karddal, aranygrádicsokon.

Plébános: Álomba van a bűn.

Eszter: Krisztusrul is álmodott.

Plébános (mintha kigyó csipte volna meg): Nem! Nem! Ez... ez... ez... erre nincsen szó! Szentséges Máriám, bocsáss meg ennek a megtévelyedett jánynak.

Eszter: Tüzes nyelvek jelezték a jöttit.

Plébános (összecsapja feje fölött kezét): A Szentlélekkel paráználkodik! (Ebben a percben láрма az ajtó előtt. A kurátor vörösen a dühtől belóditja a fiát. Utánuk néptömeg csődül be. Orbán a lány elé esik. A lány még mindig merev. Alig rezzen össze.

Kurátor (szinte ordít a dühtől): Kezet mert emelni rám. A tulajdon aptyára. Az idős gyermekem. Mikor innen úgy gyűtt vissza, mint a kutya. A fal mellett sléft, meg ne lássák a szégyenit!

Orbán (a földön hörög, Veronika szoknyáját csokolja. Veronika undorodva hátrább húzódik).

A kurátor: Mer hogy kidobták. Nem köll a lánynak. Há mér nem köll az én fiam kendteknek? Kicsodák micsodák kendtek? Én Balázs Menyhért vagyok, mindenki tudja. Na. A menydörgös menykő csapjon belétek.

Plébános: Nagyön tüzel kigyelmed.

Kurátor: Kezet mert emelni rám! Mivel vigasztaltam! Bögött mint a bornyu! Hogy előli magát. Az

anyád kinját, mondok. Mit akarsz tüle? Hevertél vele a csürbe, ebadta, mit akarsz többet?

Plébános: Igaz ez... (De már látja a kurátor arcán, hogy igaz.)

Veronika (hátrább huzódik. Orbán térdencsuszva követi. A lány a falig huzódik. Akkor Orbán vadul föl-emelkedik és magához akarja szorítani. Mindez villámgyorsan).

Veronika (hangja kellemetlenül éles): Menjen innét. (Kissé megtaszítja. Orbán hátratántorodik. Kurátor fölkacag.)

Kurátor: Na! Szoknyabolondja! Ráismersz a lányra! Heverté-e vele, mondd a szemébe, mert letagadja! Majd én mondom a szemébe! Kinek magzattját hordja most? Tán mással is dűt a fűbe?

Orbán: Idősapám. (Apja elé toppan.)

Kurátor (felemeli botját): Leütlek, mint a vadat. (A plébános közbeveti magát. Orbán sápadtan az izgalomtól a falhoz szédül. Ott áll meg reszketve.)

Kurátor (köp egyet): Nem az én fajom. Hjába mondtam az imént.

Plébános (nyugodtabban): Fölzavarta a falut ez a jány. Kurátor ur kemény dologgal vádúta. Igaz-e, Vera?

Veronika (mintha csak most hallaná, miről van szó. Büszke göggel): Nem szólhatok.

Tulokné (magas és ikácsoló hangon): Én látam a szüzessége tükeit!

Márton (elődugja magát a tömegből. Ősz fejével siránkozva): A lányomnak gyereke lesz! Szégyent hozott a fejemre. Bitang kölyköt a házamba! (Szétnéz.) Legények, lányok itt vagytok mindnyájan. Ki tud valamit a lányomra? Mondja ki, ami a szívin van. (Szó nélkül siránkozik. Könnyeit hajával törli.)

Egy gyerek (berohan visítva): Gyűnnek vissza Ságrol a bucsusok. (A nagy csend megijeszti, elhallgat. A harang újra megkondul.)

Tulokné: Saját gyermekem szerelmes belé. Megbolondult érte. Minden léptit kíséri. Még se tudok rula semmit. Az ő szentsígre kongatja a harangot.

Márton (siránkozva): Ki hát együtt a jányommal! Kinek magja ömlött érte!

Plébános: Jányom az Isten nevre felelj. Mind tébolyultak körülötted az emberek. Fiu apjára kezét emel: a bucsusok kutho járnak Mária nézőbe. Nem tudom mi történt. Nem értek a csudákho. De annyit látok: gyereked lesz. Adj apát néki. Nézz szét kívül van.

Márton (siránkozva): Ki hát együtt a jányommal?...

Veronika (magasra emelkedik. Most látni csak, milyen nyuglánk. Széjjelnéz, egyenkint mindenkire. Az emberek lesütik előtte szemüket. Orbánhoz ér. Szemtől szembe nez vele).

Orbán (felnyög): Veronika könyörülj!

Veronika (akkor töle is elfordul. A plébánoshoz ér a tekintete. Először hidegen nézi, aztán ereje gyengül, remegni kezd. Halk hangon): Nem szólhatok.

Márton (siránkozva): Vajjál jányom Isten nevibe.

(Csend. Veronika hallgat.)

Kurátor: Emberek! Istené a dicsőség, jányé a szömérem. Sokan vagyunk idebe. Akik nem ide valók (kimutat) kívül téresebb. Eredjetekek mán no...

Tulokné: Rafinéros ember kigyelmed!

Kurátor: No csak tett a szóra.

Plébános: Mint gyóntató itt maradok. Ha megvallja, nekem vallja.

Márton: EredjeteK hát emberek.

(A tömeg morogva kivonul, egy páran vissza akarnak maradni.)

Kurátor (kitessékeli őket): No csak előre!

(Mind kimennek, ott nyüzsögnek az ablak alatt. Lár-májuk halkán beszűrődik. A színen Veronika, Márton, Eszter, Kurátor, Orbán, Plébános. Kis szünet.)

Plébános: Jányom vedd le lelkedről a terhet. Valld be bűnödöt. Kitül van a gyerek?

Veronika (mereven néz a jelenlevők szemébe. Külön mindegyikre. Lesütik ártatlan tekintete előtt szemüket. Orbánra néz utóljára. A nézése mind kegyetlenebb lesz. Orbán nem bírja el. Elfordítja tekintetét. Élesen, felcsattanó hangon): Nem vallhatok!

Kurátor (észrevette Veronika pillantását. Orbánt oldalba löki): Eredj ki te is. (Orbán lehajtott fővel el.)

Plébános (kemény hangon): Gyehenna tüze pörköli lelkedet. Sátán fajzatja felelj.

Veronika (görcsös sirással): Nem vallhatok!

Kurátor: Szülei előtt tán rösteli magát. Menjenek ki kelmetek is.

Márton (feleségét huzza magával): Má mi csak maradhatnánk!

Plébános (szelidebben): Menjenek ki kelmetek is, ha egyszer nem akar szólni.

(Az öregek kibaktatnak, most már csak hárman vannak a színen. Kis szünet.)

Kurátor (haragosabban): Valld be má no, úgy is tudjuk.

Veronika (megremeg, tudja mire gondol a kurátor. Valamit szólni akar, látni az arcán. Aztán összegyű a pap előtt. Hevesen zokog).

Plébános (a haját simogatja): Idős gyermekem! Sokat láttam, sokat hallottam. Sok bűnt gyóntak a fülemben. Mit restelkedsz én előttem? Rövidszoknyás jánykorodban illen voltál. Betegágybul elfordultál tőlem, mikor gyóntatni akartam. Haragszol rám? Vagy félsz tőlem? Mér nem vallasz?

Veronika (testét rázza a sirás. Plébános szoknyájába rejti fejét): Nem vót velem! Nem vót velem! (Kislányos pironkodással zokogva.) Ne tessék elhinni rólam.

Kurátor: Veled vót. Megvallotta. Tudunk róla.

Plébános (vigasztaló hangon): No no lányom, tudom te nem úgy akartad. Erőt vett rajtad. Az Orbán már bevallotta, Kurátor ur rád mondotta. Igaz-e?

Kurátor: Ha én mondom elhiheti. Megvallattam nem egyszer a fiamat. Nem vagyok én pletyka ember. Megragom a szót. Saját apja nekem hitte el. Most ott kinn siránkozik. Ősz hajával törli könnyeit. Beste lány, essék meg a szived rajta.

Veronika (sirva): Nincs mit bevallanom.

Plébános: Ne restelkedj jányom. Orbán derék magyar ember. Katalikus. Férjnek való. Munkabiró. Boldog lesző vele, gyermekem. Ne tagadd meg.

Veronika (felemeli fejét. Nyöszörgő hangon): Orbántul lenne nekem gyermekem?

Plébános: Attul, attul. Másé nem vótá jányom, igaz-e?

Veronika (sirva): Nem vótam senkié, csak az Ur Jézusé.

Plébános (vállat von): Jó van jányom; ha nem akarsz szónyi.

Kurátor (dühösen): Lehazudja ez a csillagot az égrül.

Plébános (vállat von): Mit csináljak? (Kinéz

az ablakon.) Nosza lármásak az emberek. (Gúnyosan.) Csodába hisznek. Az kő nekik, mint a vénasszonyoknak.

Kurátor: Csoda! A fiamtul van. Megvallotta. El is venné. (Rá ordít.) Kitül van a gyerekek?

Veronika (álmatagon): Az Ur Jézus hált velem egyedül.

Plébános (megütődve): Jézus! Mire gondolsz te jány! (Veronika áhitattal nézi a papot. Ezt a nézés megzavarja. Idegesen fel alá jár. Int a kezével.) Megzavarta a hit. Először őt magát. Meg az egész falut. A vénasszonyok Ságón járkák a bolondját. Mária zászlóját vitték magukkal. Még engem is hittak. Ebanyját mondtam. Isten bocsássa meg a bűnömet.

Kurátor (csüggedten): Mi lesz velünk? Fiamat megöli a szive, öreg napom támasza. Emiatt a jány miatt. (Ráordít.) Beszélj már, a Jézusod Istenit.

Veronika: Aranyos ornátusba gyűtt. Papi ruhába. Oda állt az ágyam fejihő.

Plébános (figyelmez): Aztán?

Veronika (lesüti szemét): A többit most elhallgatom.

(Kis szünet.)

Kurátor: Jézusba szerelmes. Papnak látja. Ifjú papnak. (A plébánosra néz.)

Plébános (nagy zavarban keresi a szavakat): Jány betegség. Látják Jézust, Máriát. Könty alá kell vinni őket.

Kurátor: Sose kellett ennek legény.

Plébános (már fél a kérdéstől. Erőszakosan, de ügyetlenül): Milen az a Jézus?

Veronika: Magyar Jézus. Derék ember. Erős nézésű.

(Plébános elpirul. Zavart szünet.)

Plébános (keresgéli a szavakat. Nagy zavarban): Nem való ez a világra. Magára kéne hagyni! Csak kinozzuk valahányan. Kiráncigáltuk a világ elé. Kamrájába térgyepült. Fák alatt tisztolta Istent. Mit akarunk ettől a jánytul? —

Kurátor (oldalról nézi): De ellágyult kigyelmed is. Plébános (bágyadtan): Ilyenkor — ősz végén — estefelé.

Kurátor: Mula ember. Papnak való.

Plébános: Krudélis pap vagyok. Wittenbergába tanultam. Márton Luter vót a mesterem. Rossz ember, mer hitit hagyta. De keményfejű. Összebujtunk öten-hatan. Beszégettünk erről-arrul. A csudákrul. Nem hittem el a csudákat. Mózsesnek nem hittem el. Idegyüttem.

Kurátor (gyöngyörködik benne): Plébánosnak!

Plébános (gúnnyal): Plébánosnak. Simonyiba. Faluba. Öt óra járás Szombatheltül. Hja itt hallgatni köll. Itt nincs bebléa magyarázat. Csudákba köll hinni. (Késérűen.) Hiszek én. Itt szövődnek a legendák. (Kis szünet. A tömeg lármája egyre erősebb. Egy hang visít: Miráculum, Miráculum. A tömeg: Hozsánna néki, Hozsánna néki.)

Plébános (izgatottan): A falut bünre viszi. Nem szabad engedni mégse. Hajja-e kigyelmed? Bucsusok gyűnnek hazafelé. Veron jányt szentnek hiszik. Nem vehetem a lelkemre.

Kurátor (habozva): Én mosom a kezeimet. Ahogy kigyelmed gondúja.

Plébános (hevesen): Isten szolgálja vagyok. Tennem kell a parancsait.

Kurátor: Mit szándékozik tenni?

Plébános: Észre téríteni őket! A falút! Tulnőtt rajtam a mese! Hiszen teherbe van: mindenki látja! Hogy értik ezt? Mi lesz ebből? Verona!

Veronika (felmagasztosodva figyel az egyre erősödő lármára).

Plébános: Orbán ismerje be a nép előtt! A lány bolond! Majd eszére tér! Istenem! Minden hatalom kiszalad a kezemből!

Kurátor: Orbán fiam nem resteli. 'Sz ugy szereti, meghalna érte.

(Kívül nagy zaj, ének.)

Plébános: Ejnye no mi a, nézze meg kend!

Kurátor (kikiált): Micsoda láрма ez! Az ember hangját se hallja!

(Az ajtó nyílik, a tömeg betódul. Vén asszonyok, vén emberek, hajadonok, csupa hívő és fanatikus arc.)

Hangok: Szűz Mária nézett fő ránk! Üdvöz légy szent Veronika!

(Máriás zászlót lengetnek, a harang kong.)

Plébános: Istentelen gyülekezet! A szenteket káromuljátok.

Hangok: Ellene van a pap! Nincs igaza! Igaza van! Hjába mondod! Jó van no!

Plébános: Hát mér szent? Mit tett ő szent cselekedetet? Tett csudákat? Csillagokat hozott le égből?

Hangok: Láttá Máriát! Máriát látta! Kut fenékin ragyogott az arca!

Kurátor (egy legényhez): Hallgattasd el a harangot! Szétveri a fülem dobját!

Hangok: Szent Veronika, könyörögj érettünk!

A kurátor: Orbán fiam, mondd ki az igazat.

Plébános: Szentségtörés! (Mindez majdnem egyszerre. Nagy zsvaj. A harang egyre zúg.)

Plébános (hangja tulkiabálja a többieket): Emberek! Papotok vagyok! Hallgassatok énrám! Böcsülöm ezt a jányt! Derék, jóra való teremtés! Bünt követtetek

el ellene! Itt a bűnös köztetek! Jóvá teszi most a bűnit!
Halljátok a vallomását!

Orbán (előtör. Veronika lába elé borul): Veronika!
(Veronika két lépést hátrál. Mereven áll.)

Kurátor: Hadd hallja mindenki.

Orbán (föhláll, remeg az izgalomtól, rekedten): Jó.
Hát nem köllök. Mér is köllenék. Elmegyek innen. De
kimondom amit tudok. (Nehezen liheg. Nagy csönd. A
harang elhallgat. A szünet szinte kellemetlen.) Szerváckor
ittam... mer hogy lenézett... átmásztam a kert-palán-
kon... sötét kertbe meghuzódtam... (Hátratántorodik,
egy ujjával Verona felé mutat. Valóban, a lebukó nap
glóriát fon a lány feje fölé. Ijedten.) Miráculum, mirá-
culum!

A tömeg (észreveszi a csodát. Nagy elragadta-
tságban): Hozsánna néked! Szüzek királynője! Hajadonok
csillaga!

Kurátor (elkeseredetten): Orbán!

Plébános (megrendülve): Fiam!

Orbán (lihegve): Nem tudok már semmirül se.
Mintha fölhő szállna a szívemre. Ollan keserü-édes a
szám-ize. Orrom megtöltik a sok illatok.

Plébános: Elvesztetted az eszedet, fiu. A sok
zászló megzavart. A lányra nézz, akit kívánsz!

Orbán: Nem merek ránézni. Egyre messzebb ra-
gyog tülem.

Kurátor (leggyint): Hagyja el, plébános ur. Ré-
szeg ez mán a tömjéntül.

Plébános (kétségbeesetten): A gyerekedet hordja!
El ne hadd! A gyerekedet! Ember!

A tömeg: Szent Veronika! Szent Veronika! (A
tömeg nem veszi észre, hogy Vera arca fájdalmasan el-
változott. Most, hogy mindenki hisz benne, erőt vesz

rajta a kétkedés. Kezét felemeli és fáradtan simítja el homlokát. Valamit mondani akar.)

Eszter (elébe bukik): Vera jányom! (Megcsokolja a kezét. Boldog elragadtatásban könnyezik.)

Veronika (most nehezen föllélegzik. Keble piheg az izgalomtól. Szinte dadogva kiáltja.) De a gye-re-kem!

A harangozó (19 éves siheder. Bebukik az ajtón. Torz paraszt arc, arra született, hogy víziókban higgyen. Most is vakhít ragyog arcán. Szinte ordítja): Mária ize-netjit hozom! A toronyba szótam véle! Három galamb hozta a hirt! Az egyik a fülbe sugta, másik arcom leggyintette, a harmadik ide küldött.

A tömeg (ujjongva): A harangozó! Csoda hirt hoz!

A plébános (Kitörve): Emberek! Bolondok vagytok valamennyien!

A harangozó (tulordítja valamennyit): Három him galamb ejtette teherbe! Ragyogó csillag az ő köldöke. Két égi csillagok az ő szemei.

A tömeg (felzúg): Hozsánna néki!

Veronika (felsikít): Plébános ur! (Elvész a hangja a zsvajban. Csak a plébános hallja meg.)

A harangozó (már rekedten ordít): Jézussal alszik el. Jézussal ébredez. Karja között szorongatja Isten fiát. Sziklasírba minden reggel ü temeti. Minden este sziklasírbul érte ébred.

A tömeg: Hozsánna néki!

Plébános: Kurátor ur!

Kurátor (gyönyörködve): Micsoda tébol!

Plébános: Orbán fiam! Mondd meg neki!

A tömeg: Szent Veronika! Szent Veronika! (A vén asszonyok himnuszt dalolnak.)

Orbán (elragadja a tömeg lelkesedése): Ott voltam

éjjel a kertbe. Szűz Mária ment mellette. Nefelejcs vót a hajába. Arany gyűrű a kis ujján. Vera haját simogatta.

Kurátor	}	egyszerre: Orbán meghazudtusz?
Plébános		

Orbán (lázasan): Érte gyűtt a Szűz az égből. Háromszor is megkérdezte: hol jobb neked, Vera szógám? Itt a földön vagy az égbe? Azt felelte: Itt a földön.

Tömeg: Hozsánna néki! Hozsánna néki!

Harangozó: A faluba körülviesszük! Urnap sátor alá tesszük. Meghordozzuk ő Szentségit!

Tömeg (körüje tódul): Szent Veronika! Szent Veronika!

Orbán (lába elé veti magát).

Tömeg: Hallelúja, hallelúja!

Veronika (élesen): Ne vigyetek, ne bántsatok! (Fejét hátraveti, elhaló hangon.) Jézus Máriám megölöm a gyermekemet. (De a tömeg elragadja. Valami nagy ittasság zug át a népen. A zászlók lengenek. Allelúja száll az ég felé. Veronikát Orbán és a harangozó vezetik. Eleinte vonakodik, aztán elhagyja magát. Az elhagyása ugyanaz a kéjbemerülés, az a magát elengedés, amit Orbán már ismer. Már nem ellenkezik. A láz elragadja. A plébános hátramarad. Szinte nem tudja, mi történik. Valami nagyon foglalkoztatja. A kurátor figyeli. A tömeg dala még hallható messziről. Monoton egyhangu zengés. Vénasszonyok sívitanak. Aztán az egész csak halk távoli lármá. A plébános az ablaknál áll. Jóformán este van. Az alkony bevérezi a bútorokat. A kurátor elunja a várást.)

Kurátor: Mire gondol plébános ur?

Plébános (összerezzen. Csak most érti meg a legendát. Elérzékenyülve, halkán beszél): Micsoda hit-

vihar! Ki tudja kinek van igaza: nekem vagy a jány-nak...

Kurátor (elgondolkozva): Kend már igen kiesett az ügyekből...

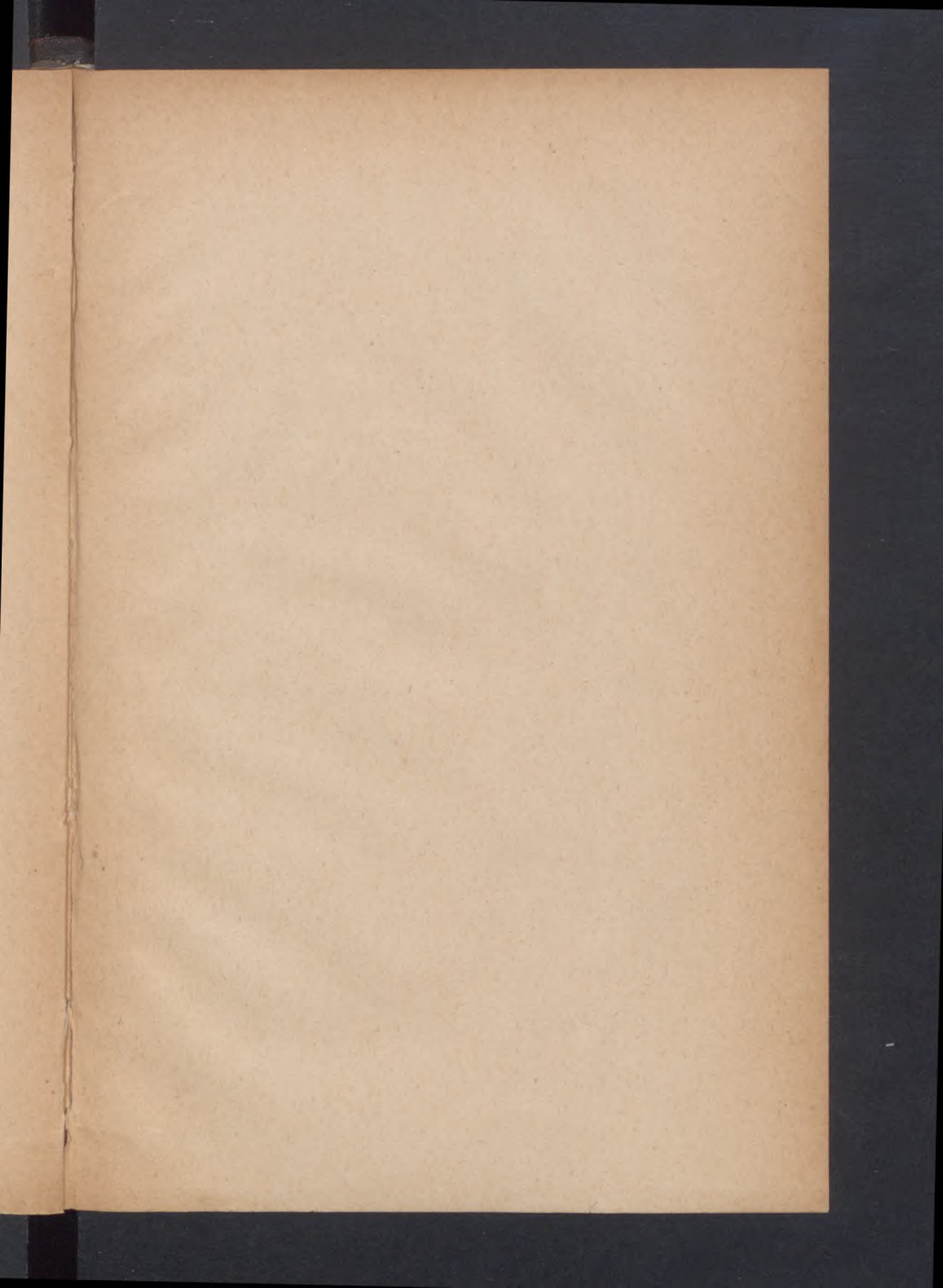
Plébános: Inkább úgy hiszem... én vagyok az örvény magja. Körülöttem tombol, de már nem merek lenézni a mélybe.

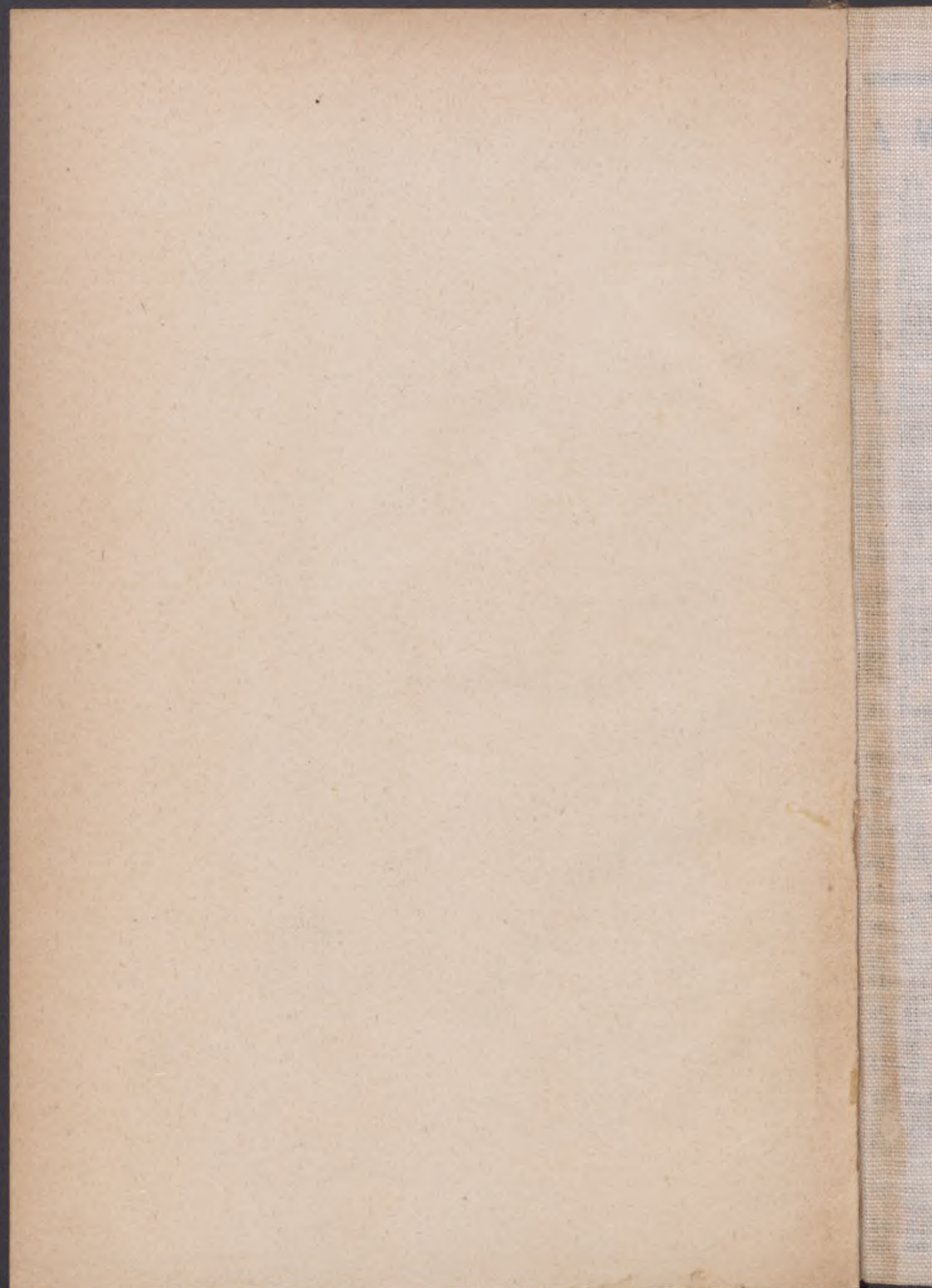
Kurátor (sóhajt): Haj, haj! (Kinéz az ablakon.) Fölgyütt már az esti csillag!

Plébános (keményen): Higyjünk a csodába kúrátor ur! (Megindul, a Kurátor követi.)

(Függöny.)

118. Kanizsai F.: Bűntársak. (Elb.) 40 f.
 119—120. Gauguin: Noa-noa. Majthényi Gy. fordítása 60 f.
 121. Courteine: Boubourouche és négy kis boldogság. Kosztolányi D. ford. 40 f.
 122. Szemere György: A siralomházban (Szinmü) 40 f.
 123—125. Haraszti Gyula dr.: Arany János 80 f.
 126. Csécsy I.: Az élet felé. Elb. 40 f.
 127. Reichard Piroška: Az Életen kívül 40 f.
 128. Haraszti Gy. dr.: Madách Imre. 40 f.
 129—131. Földes Imre: Nincs tovább (Szinmü) 80 f.
 132—133. Csáth Géza: Schmith mézeskalácsos (Elbeszélések) 60 f.
 134—135. Nansen: Mária (A szerelem könyve) Roboz A. ford. 60 f.
 136—137. Ifj. Hegedüs Sándor: A kalandor (Szinmü) 60 f.
 138—139. Shaw: A sors embere (Szinmü) Hevesi S. ford. 60 f.
 140. Shaw: Blanco Posnet áruitatása. (Szinmü) Hevesi S. ford. 40 f.
 141—142. Nansen: Boldog házasság. (Reg.) Kosztolányi D. ford. 60 f.
 143—149. Schiller Ottó: Bevezetés a biológiai esztétikába. 1 K 60 f.
 150. Peterdi Andor: A pacirta énekel. 40 f.
 151. Goldziher Ignác: Az iszlám újabb alakulásai. 40 f.
 152. Pathelin mester. (Bohózat a XV. századphal) Szerzője ism. Ford. és szinpadra átdolg.: Hevesi S. 40 f.
 153—155. Ibsen: Hedda Gabler (Szinmü) Telekes B. ford. 80 f.
 156—157. Schnitzler: Kődös lelkek (Elbeszélések) 40 f.
 158—159. Heine: Atta Troll. (Nyáregji álom) Karinty F. ford. 60 f.
 160. Anatole France: Történet egy szerencsés emberről, aki néma asszonyt vett feleségül (Bohózat). — Egyéb novellák. Adorján A. fordítása 40 f.
 161—163. Calderon: Urnó és komorna (Szinmü) Kosztolányi D. ford. 80 f.
 164—166. Kormányzóságom története. (Utópia) Braun R. ford. 80 f.
 167. Strindberg: Julia kisasszony (Szinmü) Bálint L. ford. 40 f.
 168. Thomas Mann: Tristan (Regény) Kosztolányi D. ford. 40 f.
 169. Bán Ferenc: A tizenkettedik. (Elbeszélések) 40 f.
 170—173. Knut Hamsun: Pán. (Regény) Bán Ferenc ford. 80 f.
 174. Lengyel Géza: A csodatévő könyv. (Elbeszélések) 40 f.
 175—177. Szilágyi Géza: Versek 60 f.
 178—179. Anatole France: Crainquebille (Szinmü) 40 f.
 180. Max Burkhardt: Clo méltósága (Szinmü) Adorján A. ford. 20 f.
 181. Hofmannsthal: A balga és a halál. (Szinmü) 20 f.
 182. Karinty Frigyes: Ballada a néma férfiakról. (Elbeszélések) 20 f.
 183. Roboz A. ford. 60 f.
 183. Biró Lajos: A jövő országútján. (Elbeszélések) 20 f.
 184—186. Szomoró Emil: Komédia. (Elbeszélések) 60 f.
 187—188. Berde Mária: Versek. 40 f.
 189. Lőrinczy György: Dejanira és más novellák. 20 f.
 190—191. Szederkényi Anna: A csodálatos sziget. (Elbeszélések.) 40 f.
 192—193. Schnitzler: A pásztorfurulya (Elbesz.) Telekes B. ford. 40 f.
 194—196. Ibsen: Kis Eyolf. (Szinmü) Coullemont E. ford. 60 f.
 1197. Fehér S.: A mester (Elb.) 20 f.
 198—200. Vojnovich Ivó gróf: A napraforgós hölgy. Egy velencei álom. Márkus L. ford. 60 f.
 201—203. Lukács György: Esztétikai kultúra (Tanulmányok) 60 f.
 204—205. Kálnoki Izidor: Négy lábúak és több lábúak (Elbeszélések) 40 f.
 206—209. Jacob Wassermann: Nagy Sándor Babylonban. (Reg.) Franyó Z. ford. 80 f.
 210—211. Nagy Endre: A pólai győző. (Elbeszélések) 40 f.
 212—214. Hauptmann: És Pipa táncol! (Mese az üveggyártóról) Németh A. ford. 60 f.
 215—216. Kosztolányi Dező: Beteg lelkek. (Elb.) 40 f.
 217—220. Hartleben: Farsanghétfő. Katona G. ford. 80 f.
 221. Balázs Béla: Történet a Lógody-utcairól. a tavaszról, a halálról, és a messzeségről. 20 f.
 222—224. Biró Lajos: A háború. (Szinmü) 60 f.
 225—226. Krudy Gyula: De Ronch kapitány csodálatos kalandjai. 40 f.
 227—229. Balzac: Chabert ezredes. (Regény) Mikes L. fordítása. 60 f.
 230—231. Lagerlöf: Legenda a karácsonyi rózsáról. (Elb.) Altai M. ford. 40 fillér.
 232. Garvay Andor: Viziók (Szinmü) 20 f.
 233—236. Földi Mihály: Péterke, Szepi meg a többiek. (Elb.) 80 f.
 237—242. Ibsen: A trónkövetelő. (Szinmü) Puskás Endre ford. 1 K 20 f.
 243—244. Lakatos László: A francia menyasszony. (Elb.) 40 f.
 245. De Amicis: Lelki erő. (Elb.) Elek Artur ford. 20 f.
 246—247. Kafka M.: Utolszor a lyrán. Versek. 40 f.
 248—252. Lázár Béla dr.: Színeie Merse Pál. A pleinair festés előfutára. (Négy műmelléklettel) 1 kor.
 253—255. Garvay Andor: Bent az erdőben. (Drama) 60 f.
 256—258. Varjas Sándor dr.: Az álomról. (Freud álomelmélete) 60 f.
 259. Knut Hamsun: New-Foundland zátonyain. (Elb.) P. Ábrahám Ernő fordítása. 20 f.
 260—265. Karinty Frigyes: Budapesti emlékek. (Az írő arcképével.) 1 K 20 f.
 266—267. Németh Andor: Veronika tükré. (Legenda.) 40 f.

Elbe-
beszé-

s no-
álatos
a (El-
Coul-

forgós
ford.

kultura

s több-

Sándor
80 f.
5. (El-

(Mese
0 f.
lelkek.

tona G.

utcáról.
eségről.

Szinmű)

apitány

Regény)

ácsnyi

illér.

20 f.

pi meg

Szinmű)

meny-

x Artur

n. Ver-

se Pál.

műmel-

rdőben.

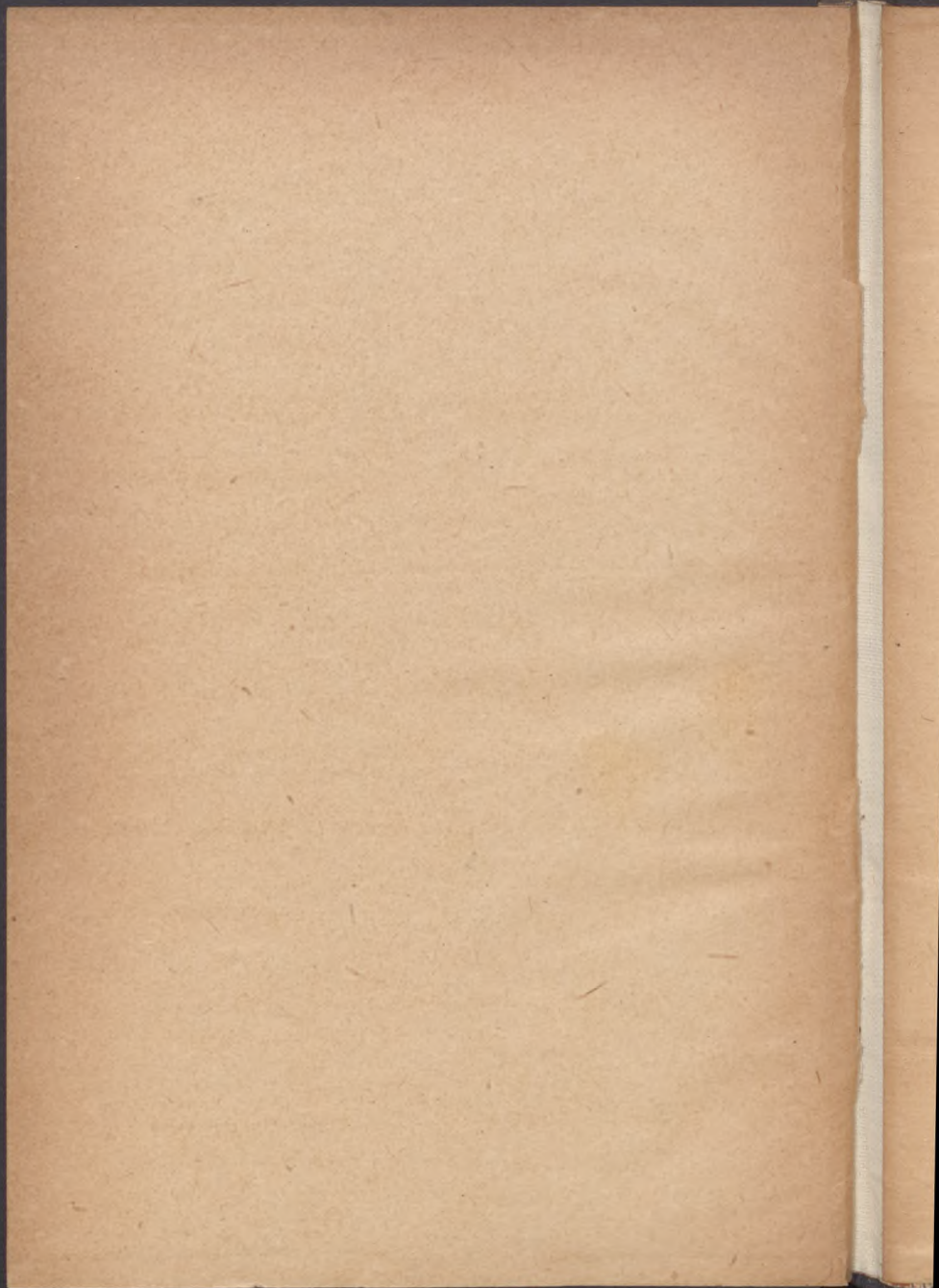
lomról.

tonyain.

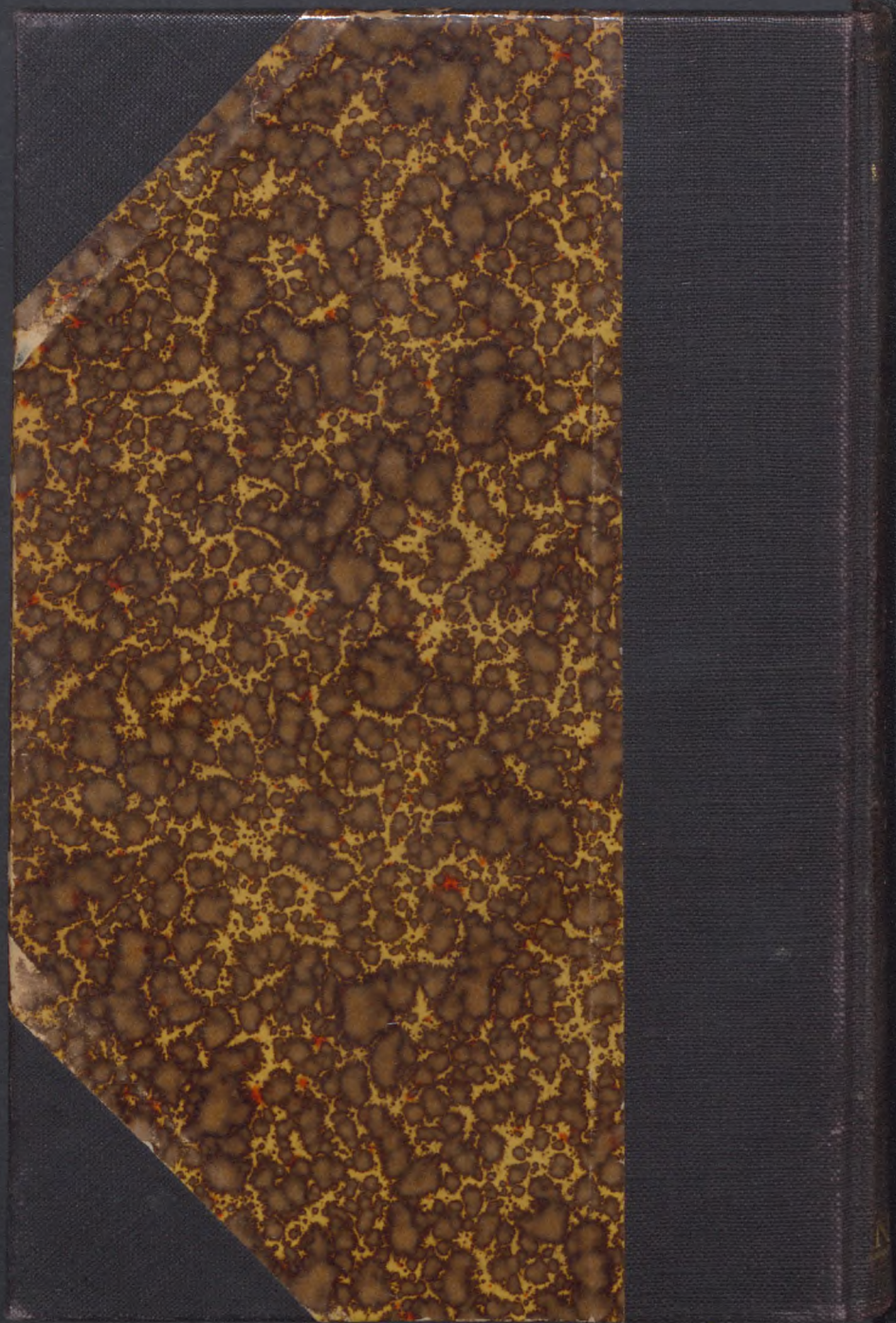
20 f.

emlék.

tükre.

N
E

Modern

Könnvivar

266-67

1